

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL JAUNIMO POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP-19-2192; TAIS 19-15697)**

2020-01-08 Nr. NV-72
Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – tobulinti jaunimo politikos įgyvendinimo teisinį reguliavimą, siekiant užtikrinti jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų sąrangos atitiktį viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairėms (pertvarkant / reorganizuojant Jaunimo reikalų departamentą ir VŠĮ Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrą į vieną įstaigą, ją pavadinant Jaunimo agentūra).

Dabartinė situacija:

Jaunimo politikos pagrindų įstatyme (įsigaliojo 2019-01-01) numatyta:

- Jaunimo politiką įgyvendina socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliota institucija (šiuo metu BI Jaunimo reikalų departamentas), kuri rengia, įgyvendina, administruoja valstybės politikos programas ir priemones (departamente – 12 pareigybių, įstaigai išlaikyti kasmet skiriama apie 334 tūkst. eurų).
- VŠĮ Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra (steigėjai: Jaunimo reikalų departamentas ir Lietuvos jaunimo organizacijų taryba) įgyvendina ir administruoja tarptautines ir ES programas, pvz., Erasmus+ programą (agentūroje – 19 pareigybių, įstaigai išlaikyti kasmet skiriama apie 165 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų, apie 400 tūkst. eurų skiria Europos Komisija vykdomų ES programų administravimo išlaidoms padengti).
- Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT) – šalies jaunimo organizacijas vienijanti ir jas atstovaujanti organizacija, prisidedanti prie jaunimo politikos įgyvendinimo.
- Jaunimo reikalų taryba – visuomeninė patariamoji institucija, sudaroma iš valstybės institucijų, Lietuvos savivaldybių asociacijos, LiJOT ir Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos atstovų.
- Valstybinei jaunimo politikos įgyvendinimo funkcijai atlikti savivaldybių administracijose steigiamos savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės (šiuo metu – 60, joms išlaikyti kasmet skiriama apie 1 mln. eurų valstybės specialios tikslinės dotacijos lėšų).

Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairėse numatytas siekis, kad viešojo sektoriaus įstaigų sistemoje nebūtų biudžetinių įstaigų, kurių savininkė yra valstybė, turinčių mažiau nei 20 pareigybių, taip pat, kad vienoje ministrui pavestose valdymo srityje veiktų ne daugiau nei 1 įstaiga. Gairių įgyvendinimo veiksmų plane pavesta ministerijoms atlikti konkrečių įstaigų prie ministerijų atitikties gairėms vertinimą ir parengti ar priimti reikiamus teisės aktų pakeitimus.

Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitoje „Jaunimo politikos strateginis planavimas ir priemonių įgyvendinimas socialinės apsaugos ir darbo srityje“ numatyta rekomendacija užtikrinti tinkamą jaunimo politikos įgyvendinimo kontrolę ir atlikti Jaunimo reikalų departamentui pavestų ir faktiškai vykdomų funkcijų peržiūrą ir esant poreikiui jas patikslinti, įvertinant žmogiškųjų išteklių joms poreikį.

Šalyje veikia 40 atvirų jaunimo centrų, 63 atviros jaunimo erdvės (tokie centrai / erdvės veikia visose savivaldybėse, išskyrus Biržų ir Kaišiadorių raj.), kurių veikla finansuojama iš valstybės biudžeto lėšų (2020 m. numatyta 606 tūkst. eurų, lėšas paskirsto Jaunimo reikalų departamentas konkursų būdu).

Projekto esmė. Siūloma patikslinti Jaunimo politikos pagrindų įstatymą (dėstoma nauja redakcija):

- Įtvirtinti, kad jaunimo politiką įgyvendina BI Jaunimo agentūra prie SADM (dabar – socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliota institucija) ir atsisakyti nuostatų, susijusių su VŠĮ Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra.
- Numatyti, kad Jaunimo reikalų taryba, patariamoji institucija, sudaryta iš valstybės institucijų, LiJOT, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos atstovų (dabar – ir Lietuvos savivaldybių asociacijos) veikia prie Jaunimo agentūros (dabar – prie SADM). Jos institucinę sudėtį, nuostatus tvirtina socialinės apsaugos ir

darbo ministras, o personalinę sudėtį – agentūros vadovas (dabar – socialinės apsaugos ir darbo ministras).

- Numatyti, kad Jaunimo agentūra kasmet teikia savivaldybėms individualias jaunimo politikos įgyvendinimo rekomendacijas.
- Patikslinti, kad LiJOT, savivaldybių jaunimo organizacijų tarybos, jaunimo organizacijos, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga, vykdydamos veiklą, teikia siūlymus dėl jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo (dabar – prisideda tik prie politikos įgyvendinimo).
- Papildyti atvirose jaunimo centruose ir atvirose jaunimo erdvėse teikiamas paslaugas verslumo ugdymu.
- Įtvirtinti išmanaus darbo metodų sąvoką (tai darbo su jaunimu veikla, kuria plėtojamos asmeninės, socialinės ir profesinės kompetencijos, pasitelkiant informacines technologijas) ir numatyti, kad atliekant darbą su jaunimu, šie metodai turi būti taikomi.
- Patikslinti mažiau galimybių turinčio jaunimo, su jaunimu dirbančios organizacijos sąvokas, apibrėžti mokinių savivaldos sąvoką, atlikti kitus techninio pobūdžio pakeitimus.

Numatoma įsigaliojimo data – 2021-01-01.

Pertvarką planuojama vykdyti etapais: 1) VšĮ Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra bus pertvarkoma į biudžetinę įstaigą; 2) pertvarkyta agentūra bus reorganizuojama ją prijungiant prie Jaunimo reikalų departamento, kuris bus pervadintas į Jaunimo agentūrą (agentūra perims abiejų įstaigų vykdytas funkcijas).

SADM kolegija, dalyvaujant Jaunimo reikalų departamentui, VšĮ Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrai, LiJOT bei kitiems socialiniams partneriams yra priėmusi sprendimą prijungti VšĮ Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrą prie Jaunimo reikalų departamento.

Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikio nenumatoma.

Numatoma nauda. Tikimasi, kad, pertvarkius / reorganizavus dvi mažas, ir iš esmės panašias funkcijas jaunimo politikos srityje įgyvendinančias VšĮ Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrą ir Jaunimo reikalų departamentą bei tolygiai, racionaliai perskirsčius turimą jų įdirbį, bus užtikrinamas efektyvesnis jaunimo politikos įgyvendinimas.

Derinimas. Projektas patikslintas ir suderintas darbo tvarka su Kultūros, Žemės ūkio, Užsienio reikalų, Vidaus reikalų, Švietimo, mokslo ir sporto, Finansų, Teisingumo ministerijomis, Lietuvos savivaldybių asociacija, LiJOT, Jaunimo reikalų departamentu.

Atitiktis Vyriausybės programai – atitinka Vyriausybės programos siekius skatinti jaunimo ir su juo dirbančių nevyriausybinių organizacijų dalyvavimą jaunimo pilietiškumo ugdyme, finansuoti jaunimo ir su juo dirbančias organizacijas ir šiai veiklai reikalingą infrastruktūrą, taip skatinant jaunimo savanorišką veiklą ir užimtumą, plėtoti vaikų ir jaunimo kultūrinės ir meninės saviraiškos formų ir veiklų įvairovę, deramą dėmesį skirti paramos priemonėms, skatinančioms jaunimo verslumo iniciatyvas kaime, įtraukiančias jaunimą į visuomeninę veiklą.

Dalykinio vertinimo išvada. Teikiame šias pastabas ir siūlymus:

- 1) Pasigendama aiškesnės argumentacijos dėl Jaunimo politikos pagrindų įstatymo, kuris įsigaliojo tik 2019-01-01, kai kurių nuostatų keitimo tikslingumo, pvz., siūlymo Jaunimo reikalų tarybą steigti ne prie SADM, kuri yra atsakinga už jaunimo politikos formavimą, organizavimą, koordinavimą ir šios politikos įgyvendinimo kontroliavimą, bet prie naujos Jaunimo agentūros. Taip pat nėra aišku, kodėl atsisakoma į šios tarybos sudėtį įtraukti Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovus.
- 2) Projekte siūloma nurodyti Jaunimo reikalų tarybos paskirtį, kaip tai numatyta dabar galiojančiame įstatyme. Siūlytina įvertinti tikslingumą Projekte detalizuoti ir savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus funkcijas, neapsiribojant vien nuoroda į socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamą tipinį savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymą.
- 3) Projekto 3 straipsnio pavadinimas nevisiškai atitinka šio straipsnio turinį (straipsnyje neaprašomi jaunimo politikos įgyvendinimo principai, nors pavadinime tai nurodyta).
- 4) Projekto 3 straipsnio 5 dalyje pasigendama aiškumo dėl LiJOT ir kitų išvardintų organizacijų veiklos (neaišku kam jos, vykdydamos veiklą, turi teikti siūlymus dėl jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo).

- 5) Teikime pasigendama išsamios informacijos apie konkrečius veiksmus, terminus bei kaštų analizės dėl Jaunimo reikalų departamento ir VŠĮ Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros pertvarkos / reorganizacijos. Teigiama, kad įvykdžius pertvarką bus racionaliau naudojamos lėšos, pertvarka neturės neigiamų pasekmių, tačiau aiškesnio pagrindimo nepateikiama. Neaišku ar numatomi sprendimai aptarti su šių įstaigų darbuotojais ir pan.
- 6) Atkreiptinas dėmesys, kad aiškinamasis raštas tikslintinas iš esmės dėl viena kitai prieštaraujančių ar neaiškių nuostatų, pvz., 7 psl. teigiama, kad SADM kolegija kartu su LiJOT ir kitais socialiniais partneriais priėmė bendrą sprendimą prijungti VŠĮ Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrą prie Jaunimo reikalų departamento, o 11 psl. teigiama, kad šis sprendimas priimtas SADM kolegijos vienpusiu sutarimu; 7 psl. teigiama, kad siekiant užtikrinti nenutrūkstamą Erasmus+ programos įgyvendinimą, pertvarka bus įgyvendinama 2 etapais: agentūra iš VŠĮ bus pertvarkoma į biudžetinę įstaigą kitame etape (kokiam?), o vėliau ši pertvarkyta įstaiga bus reorganizuojama ją prijungiant prie Jaunimo reikalų departamento; 8 psl. teigiama, kad atsisakius jungtuko „ir“ apibrėžiant savivaldybės jaunimo reikalų tarybos sąvoką, bus iš esmės patikslinta jos formavimo tvarka, nors Projekte žodis „ir“ tik pakeičiamas į žodį „bei“ ir kt. Taip pat siūloma teikime patikslinti informaciją kokius įgyvendinančiuosius teisės aktus reikės parengti.

Projektą siūlome **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime**, plačiau pristatant ir pagrindžiant siūlomu reguliavimu sprendžiamas problemas, konkrečias priemones, jų įgyvendinimo naudą ir sąnaudas trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu bei įvardijant galimas rizikas. Projektą taip pat siūlome patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos ir Teisės grupių pastabas.

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaite-Garbštienė

tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt